

3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-1-3>

УДК 330.341.4:330.1

Соколова О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри економіки підприємств,
Університет державної фіскальної служби України

Sokolova Olga

University of the State Fiscal Service of Ukraine

КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕКТОРАЛЬНИХ СПІВВІДНОШЕНЬ ЕКОНОМІКИ

У статті розкрито сутність основних категорій теорії секторальної структури. Висвітлено тлумачення категорій «структура», «сектор економіки», «структурні зміни», «структурні зрушення» у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Розглянуто категорію структури з погляду пропорцій та соціально-економічних відносин. Наголошено, що структуру можна розглядати як сукупність взаємопов'язаних секторів, які формують секторальну структуру національної економіки. Проаналізовано різні тлумачення поняття «сектор економіки» у науковій літературі та зроблено узагальнення. Висвітлено методологічні підходи до структурування економіки у секторальному розрізі. Доведено, що секторальна структура схильна до змін у процесі економічного розвитку. Динаміка секторальної структури економіки розкривається через категорії «структурні зміни» та «структурні зрушення», їх взаємозв'язок та взаємозалежність.

Ключові слова: структура економіки, сектор, секторальна структура економіки, структурні зміни, структурні зрушення, системний підхід.

Постановка проблеми. Національна економіка являє собою складну багаторівневу систему, розвиток якої забезпечується відповідними пропорціями секторів і галузей економіки країни. Оптимальність структурних пропорцій, збалансованість різних економічних явищ та процесів сприяють підвищенню конкурентоспроможності економіки України на внутрішньому та світовому ринках. Секторальна структура відображає стадійність економічного розвитку та розкриває його особливості на певному етапі. Аналіз секторальних співвідношень дає змогу виявити закономірності та тенденції, що відбуваються в загальній динаміці розвитку економіки країни. При цьому важливим питанням є визначення категоріального апарату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні основи дослідження секторальної структури економіки заклали такі вчені, як Д. Белл, М. Кастельс, К. Кларк, М. Порат, А. Фішер, Ж. Фурастьє. Різноманітні аспекти дослідження структури економіки, структурних трансформацій, структурної

політики розкрито у працях В. Бодрова, А. Ігнатюк, М. Кизима, Л. Лазебник, К. Наконечної, А. Павлюк, Л. Шинкарук, Т. Шинкоренко та ін. Ґрунтовний аналіз секторальної структури економіки через призму кількісних та якісних характеристик зроблено українськими вченими Старостіною, Е. Прушківською, А. Ходжаян, Т. Трубнік та ін. Незважаючи на значний доробок із даної проблематики, потребує подальшого поглибленого дослідження категоріальний апарат секторальних співвідношень економіки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження категоріального апарату секторальних співвідношень економіки у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі, визначення точок їх взаємозв'язку та взаємозалежності в контексті структурної трансформації національної економіки.

Виклад основного матеріалу. В економічній науці склалася традиція розгляду секторальної структури або через пропорції як кількісне співвідношення між елементами, або через відносини як взаємозв'язок між пропорціями. Основним методологічним підходом

у дослідженні структури національної економіки, її секторів та секторальних співвідношень є системний підхід.

Системний підхід до дослідження різних явищ і процесів реалізується в межах загальної теорії систем, яка була започаткована Людвігом фон Берталанфі [2]. Він ґрунтується на принципах цілісності, системності, структурності, ієрархічності. Системний підхід визначає структуру як сукупність стійких зв'язків між елементами системи, які забезпечують її цілісність [8, с. 109]. Якщо склад системи відповідає на питання «з чого вона складається», то структура – «як вона влаштована».

Із методологічного погляду структура економіки детермінує певне економічне ціле, яке складається з частин та елементів і визначає сукупність їх відносин. Вона відображає форму розташування елементів, характер взаємодії їх боків і властивостей. Структура характеризується неоднорідністю, відповідною ієрархією та пропорціями між її складниками. Водночас елементи системи формуються з частин, що володіють усіма системними ознаками. Усім наявним системам притаманна структура. Вона є однією з основних характеристик системи, визначальним чинником її функціонування.

У науковій літературі існує багато підходів до визначення структури. У найбільш загальному плані структура (від лат. *structura* – побудова, розміщення) – це відносно сталий порядок внутрішніх просторово-часових зв'язків системи між її елементами та взаємодії їх із зовнішнім середовищем, а також упорядкованість відносин, які пов'язують елементи системи, що разом забезпечують рівновагу, спосіб організації, тип зв'язків і визначають функціональне призначення системи [3, с. 37].

Економічну специфіку структури досліджував Л. Казинец, який трактував її як склад досліджуваного цілого, вираженого у відносних величинах [5]. Тобто категорія «структура» співвідноситься з категоріями «частина» і «ціле», характеризує спосіб взаємозв'язків елементів системи та їх упорядкованість. Для характеристики структури застосовують відносні показники, які можна розрахувати як частку кожної частини у цілій сукупності.

Французький економіст Ф. Перу, представник структурного напрямку, визначає структуру економічної одиниці як сукупність пропорцій та відносин, що характеризують цю одиницю в даних умовах і в даний момент. Науковець визначає пропорції як відносну величину та вагомість елементів, які є складниками економічної одиниці. Відносини мають подвійний характер: по-перше, відносини між елементами, які становлять єдине ціле, і, по-друге, відносини між єдиним цілим та іншими економічними одиницями [15, с. 228].

Структуру економіки можна розглядати через поняття «галузь», «регіон», «сектор», «сфера національного господарства», «технологічний уклад», «інсти-

туційна одиниця» тощо. Так, К. Наконечна визначає структуру економіки країни як співвідношення, що відображає взаємозв'язки та взаємозалежності між окремими частинами економіки, окремими її секторами, галузями тощо [6, с. 326].

Ж. Ломм, представник інституційно-соціологічного напрямку, досліджуючи сутність категорії «структура», вважає, що її слід вивчати через відносини. На його думку, структура певної соціально-економічної сукупності – це «стан» відносин (внутрішніх і зовнішніх, кількісних і якісних), що визначають дану сукупність шляхом подвійного виміру: за часом – «періоди, терміни» (які самостійно визначають незворотність і безперервність змін), а також у просторі – «простір, місце» (які самостійно визначають «відповідність») [14].

Французький економіст і політик Р. Барр розглядає структуру не тільки з погляду пропорцій, а й через соціально-економічні відносини. Для більш повної інтерпретації структури він використовує два припущення: а) концептуальний характер аналізу: передбачає організацію дослідження структури за критеріями, вибраними дослідником залежно від мети, яку він переслідує; б) детермінанти структури: час (короткостроковий і довгостроковий період); характер змін (повільні, поступові, різкі, мутації, дискретні); стадії прогнозування (*ex post* та *ex ante*). Р. Барр розглядає структуру через діяльність простих та комплексних економічних одиниць (домогосподарства, фірми, галузі, сектору, країни), а також через структури «обрамлення» (демографічні, соціальні, інституціональні, ментальні), тобто ті, які утворюють навколишнє економічної діяльності. Учений зазначає, що між економічними структурами та структурами «обрамлення» встановлюються відповідні відносини, які створюють взаємну сумісність (або несумісність), що має рішуче значення для економічного зростання та прогресу [1, с. 192–194].

Отже, структура економіки – це співвідношення між її елементами, поєднаними між собою стійкими зв'язками, взаємозалежністю, соціально-економічними відносинами, що діють у певному інституціональному середовищі. Системний підхід до дослідження структури економіки дає змогу отримати уявлення про її внутрішню організацію, пропорції між взаємопов'язаними елементами (формами власності, галузями, секторами тощо). Виражені в абсолютних і відносних величинах співвідношення між певного типу взаємопов'язаними елементами економіки дають змогу кількісно та якісно оцінити структуру економіки певної країни.

Структуру можна розглядати як сукупність взаємопов'язаних секторів, що утворюють мезорівні, мезоланки та формують секторальну структуру національної економіки. Єдності у розумінні такого поняття, як «сектор економіки», у науковій літературі не досягнуто. Сектор як науковий термін походить від латинського слова *sector* – розсікаючий. Про багатозначність поняття «сектор» свідчить велика кількість визначень, які надаються різними енциклопедіями. Проте першочергове трактування зводиться до того, що це складова

частина чого-небудь. В Економічній енциклопедії за редакцією С.В. Мочерного зазначається, що сектор – це велика, складова частина економіки [4, с. 342].

Із методологічного погляду сектор розглядається як частина національної економіки, що має певні соціальні, економічні та інституційні ознаки. Науковими підрозділами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) сектор економіки визначається як група організацій, підприємств, що задіяні у подібних видах економічної діяльності [12]. Т. Трубнік визначає категорію «сектор економіки» як певну складову частину національної економіки, що об'єднує інституційно-господарські одиниці з подібними характеристиками функціонування [9, с. 77]. Американський економіст Р. Хайльбронер пропонує вважати сектором підрозділ економічної діяльності (наприклад, вугледобувний сектор) або групу видів економічної діяльності (наприклад, сектор послуг) або ж структуру групи видів економічної діяльності [13]. Отже, аналіз наведених визначень указує на те, що сектор як економічна категорія – це структурний складник національної економіки, що виокремлює певну сукупність видів економічної діяльності на основі спільних галузевих, технологічних, інституційних та інших характеристик.

В економічній літературі є декілька методологічних підходів до структурування економіки у секторальному розрізі:

- виокремлення пріоритетного сектору відповідно до історичного розвитку національної економіки (теорія «трьох секторів»);
- залежно від відносин власності, що склалися у національній економіці: приватний, корпоративний, державний;
- за суспільним поділом праці: реальний і фінансовий;
- за інституційними одиницями: сектор нефінансових корпорацій, сектор фінансових корпорацій, сектор загального державного управління, сектор домашніх господарств, сектор некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства.

Класифікація структури економіки в розрізі трьох секторів була запропонована науковцями А. Фішером, К. Кларком і Ж. Фурастьє. Структуру економіки вони розділили на первинний (сільське господарство), вторинний (промисловість) і третинний (сфера послуг) сектори. Висунули гіпотезу про випереджаюче зростання у майбутньому частки третинного сектору та його домінування порівняно з двома першими секторами. Чинниками, які впливають на зміну секторальної структури економіки, вчені вважали техніко-економічні особливості галузі, продуктивність праці, технічний прогрес. У подальшому Д. Белл розвив теорію «трьох секторів», додавши у структурування економіки четвертинний (торгівля, фінансова і страхова діяльність) і п'ятиринний (охорона здоров'я, освіта, наука, державне управління) сектори. М. Порат розділив усю економіку на шість секторів: сектор первинної інформації (галузі, що виробляють інформаційні машини та нада-

ють ринкові інформаційні послуги); сектор вторинної інформації (суспільний); сектор третинної інформації (приватний); четвертинний – приватний сектор, що виробляє товари; п'ятиринний – інфраструктурний сектор (будівництво доріг, комунікацій тощо); шестиринний – сектор домашнього господарства. Учений установив, що відбувається не просто абсолютне й відносне зростання двох перших секторів (первинної та вторинної інформації), а й формування на їх основі нового типу економіки – інформаційної.

За формами власності у найбільш загальному плані розрізняють приватний, корпоративний та державний сектори економіки. Така структуризація зроблена відповідно до суб'єктної структури власності: індивідуальна (одноосібна, сімейна); корпоративна (акціонерна, пайова, кооперативна, громадських організацій тощо); державна (загальнодержавна, муніципальна). Зазначимо, що основою ефективної структури економіки є точне визначення прав власності. Специфікація прав власності підштовхує економічних агентів до прийняття найбільш раціональних управлінських рішень. Цивільний кодекс України виділяє такі права власності: право приватної власності, право державної власності, право комунальної власності (ст. 325, 326, 327) [11].

У сучасних наукових дослідженнях секторальних співвідношень набув розвитку методологічний підхід виділення у структурі економіки реального та фінансового секторів. Якщо роздивитися їх у межах теорії «трьох секторів», то основу реального сектору доіндустріальної економіки становлять сільськогосподарське виробництво та галузі з видобутку корисних копалин; фінансовий сектор характеризується нерозвиненістю. Реальний сектор економіки індустріального типу базується на машинному виробництві та випуску продукції з високим ступенем обробки. Фінансовий сектор відіграє допоміжну роль, надаючи кредити суб'єктам реального сектору. У міру того як зростає роль підсектору послуг реального сектору, з'являються особливі інструменти фінансового сектору, який завдяки своїй мобільності та впливу на рух капіталу різко відокремлюється від реального.

Трендом розвитку реального сектору постіндустріальної економіки є значне зростання частки наукоємних виробництв у загальній структурі та поширення нових технологій. Електронні інформаційні та комунікаційні технології особливо сильно вплинули на третинний сектор, де взаємодія агентів ринкового господарювання не завжди вимагає безпосереднього розміщення товарів. Фінансовий сектор значною мірою став функціонувати відокремлено від розвитку відтворювальних процесів, у тому числі в реальному секторі. За допомогою даного секторального структурування національної економіки, на нашу думку, можна пояснити посилення дивергенції реального і фінансового секторів у часі та просторі.

Структурування економіки за інституційними одиницями формує її інституційний сектор. Він представлений групою інституційних одиниць одного типу.

Інституційні одиниці відносяться до певного сектору відповідно до характеру їхньої економічної діяльності. Економіка країни у цілому складається із сукупності інституційних одиниць резидентів, які групуються у п'ять інституційних секторів відповідно до їхніх функцій, поведінки і цілей, при цьому кожна інституційна одиниця у цілому повинна бути віднесена тільки до одного із цих секторів:

– сектор нефінансових корпорацій – включає інституційні одиниці, що зайняті виробництвом ринкових товарів і нефінансових послуг;

– сектор фінансових корпорацій – включає інституційні одиниці, які надають фінансові послуги, включаючи послуги з фінансового посередництва;

– сектор загального державного управління – включає інституційні одиниці, які, окрім виконання політичних функцій, регулювання економіки та перерозподілу доходу й багатства, надають послуги для індивідуального або колективного споживання на неринковій основі;

– сектор домашніх господарств – включає інституційні одиниці, що складаються з однієї особи або групи осіб. Головним призначенням сектору є забезпечення робочою силою та здійснення кінцевого споживання;

– сектор некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства – включає інституційні одиниці, які зайняті наданням неринкових послуг для домашніх господарств або суспільству в цілому; їхні ресурси формуються за рахунок добровільних внесків [7].

Усі складники секторальної економіки глибоко взаємозв'язані, взаємодіють та постійно змінюються. Секторальна структура більшою мірою схильна до змін у процесі економічного розвитку, що пояснюється її динамічністю та рухливістю.

Динаміка структури економіки виражається через такі основні категорії, як структурні зміни та структурні зрушення. Секторальна структура відображає стадійність економічного розвитку та розкриває його особливості на певному етапі. Отже, з погляду оцінки цивілізаційного руху національної економіки доцільно

розглядати динаміку секторальних співвідношень. Такий підхід дає можливість з'ясувати відповідність національної господарської системи певній стадії розвитку та виявляти полюси зростання в кожному секторі.

Структурні зміни – це кількісні зміни пропорцій/співвідношень у структурі економіки. У широкому розумінні структурні зміни визначаються як зміна положення того чи іншого виду економічної діяльності в рамках національного господарства або галузі промисловості в рамках промислового комплексу за певний проміжок часу. Як зазначає А. Ходжаян, «у результаті односпрямованої дії структурних змін їхній вплив на економічний розвиток посилюється і в результаті ефекти синергізму призводять до нової якості економічної системи» [10, с. 51].

Структурні зміни, які спричиняють якісні зміни у структурі економіки, називаються структурними зрушеннями. У процесі еволюційного розвитку структурні зрушення виступають як своєрідні чинники прогресу і водночас є його реципієнтами [3, с. 38]. Тобто структурні зміни визначають кількісні характеристики, а структурні зрушення є якісними змінами взаємозв'язків між елементами економічної системи в розрізі різних підходів до структурування національної економіки. Структурні зрушення є обов'язковим атрибутом розвитку будь-якої економічної структури, виступаючи як чинником, так і результатом її розвитку.

Висновки. Секторальна структура відображає співвідношення між секторами економіки, що мають спільні характеристики та цілі, функції та поведінку. Під час дослідження секторальних співвідношень, на нашу думку, доцільно виділяти мезорівень (галузь, комплекс) та макрорівень. Мезорівень дає змогу виявляти переважно пропорції між секторами, тобто з погляду структурних змін, а макрорівень дає можливість характеризувати якісні структурні зрушення в національній економіці. Дослідження структурних зрушень у розрізі секторів національної економіки є основою для визначення пріоритетних напрямів структурної політики.

Список літератури:

1. Барр Р. Политическая экономия : в 2-х т. Москва : Международные отношения, 1995. Т. 1. 608 с.
2. Берталанфи фон Людвиг. Общая теория систем – критический обзор. Исследования по общей теории систем : сборник переводов. Москва : Прогресс, 1969. С. 23–82.
3. Гусев В.О., Соколова В.О. Управління структурними зрушеннями та інноваційно-інвестиційними процесами в економіці України : навчальний посібник. Київ : НАДУ, 2011. 284 с.
4. Економічна енциклопедія : у 3-х т. / ред. С.В. Мочерний. Київ : Академія, 2000. Т. 3. 864 с.
5. Казинец Л.С. Темпы роста и структурные сдвиги в экономике (Показатели планирования и анализа). Москва : Экономика, 1981. 184 с.
6. Наконечна К.В. Особливості національної структури економіки та проведення національної структурної політики в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2016. Вип. 246. С. 325–333.
7. Про затвердження Класифікації інституційних секторів економіки України : Наказ Державної служби статистики України від 03.12.2014 № 378. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0378832-14>.
8. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ : учебное пособие. Киев : МАУП, 2003. 368 с.

9. Трубнік Т. Методологічні аспекти статистичного аналізу розвитку секторальної структури національної економіки. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Ч. 2. С. 76–82.
10. Ходжаян А. Поняття структури і структурних трансформацій у системі економічних процесів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2017. № 4 (12). С. 42–54.
11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435- IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
12. Glossary of Statistical Terms. Organization of Economic Cooperation and Development. URL : <http://stats.oecd.org>.
13. Heilbroner R., Milberg W. The Making of Economic Society. 11th ed. Prentice Hall (N.J.), 2001. 224 p.
14. Lhomme J. Matériaux pour une théorie de la structure économique et sociale. *Revue économique*. 1954. Vol. 5. P. 843–880.
15. Perroux F. Cours d'économie politique. T. 1 : Systèmes et structures économiques. Paris : F. Loviton, 1947. 315 p.

References:

1. Barr R. (1995) *Politicheskaya ekonomiya: v 2-h t.* [Political Economy: in 2 volumes]. Moscow : Mezhdunarodnye otnosheniya (in Russian).
2. Bertalanfi fon Lyudvig (1969) *Obshaya teoriya sistem – kriticheskij obzor. Issledovaniya po obshej teorii sistem : sbornik perevodov* [General systems theory - a critical review // Studies in general systems theory: a collection of translations]. Moscow: Progress. (in Russian)
3. Gusev V., Sokolova O. (2011) *Upravlinnia strukturnymy zrushenniamy ta innovatsijnoinvestytsijnymy protsesamy v ekonomitsi Ukrainy* [Structural Shift Management and Innovation and Investment Processes in the Ukrainian Economy]. Kyiv: NADU. (in Ukrainian)
4. Mochernyi S.V. (ed.) (2000) *Ekonomichna entsyklopediia: u 3 tomakh* [Economic Encyclopedia: in 3 volumes]. Kyiv: Akademiia (in Ukrainian).
5. Kazinec L.S. (1981) *Tempy rosta i strukturnye sdvigi v ekonomike (Pokazateli planirovaniya i analiza)* [Growth rates and structural changes in the economy (Indicators of planning and analysis)]. Moscow: Ekonomika. (in Russian)
6. Nakonechna K.V. (2016) *Osoblyvosti natsionalnoi struktury ekonomiky ta provedennia natsionalnoi strukturnoi polityky v Ukraini* [Features of the national structure of the economy and implementation of the national structural policy in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*, vyp. 246, pp. 325–333. (in Ukrainian)
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2014) *Pro zatverdzhennia Klasyfikatsii instytutsiinykh sektoriv ekonomiky Ukrainy* [On approval of the Classification of Institutional Sectors of the Economy of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0378832-14>.
8. Surmin Yu.P. (2003) *Teoriya sistem i sistemnyj analiz* [Systems theory and systems analysis]. Kiev: MAUP. (in Ukrainian)
9. Trubnik T. (2012) *Metodolohichni aspekty statystychnoho analizu rozvytku sektoralnoi struktury natsionalnoi ekonomiky*. [Methodological aspects of statistical analysis of the development of the sectoral structure of the national economy]. *Ekonomichnyi analiz*. Vyp. 10, Ch. 2, pp. 76–82. (in Ukrainian)
10. Khodzhaian A. (2017) *Poniattia struktury i strukturnykh transformatsii u systemi ekonomichnykh protsesiv* [The concept of structure and structural transformations in the system of economic processes]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4 (12), pp. 42–54. (in Ukrainian)
11. Verkhovna Rady Ukrainy (2003) *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy* [Civil Code of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
12. Glossary of Statistical Terms. Organization of Economic Cooperation and Development (2002). Available at: <http://stats.oecd.org>
13. Heilbroner R., W. Milberg. (2001) *The Making of Economic Society*. 11th ed. Prentice Hall (N.J.), 224 p.
14. Lhomme J. (1954) *Matériaux pour une théorie de la structure économique et sociale*. *Revue économique*, vol. 5, pp. 843–880.
15. Perroux F. (1947) *Cours d'économie politique*. T. 1: Systèmes et structures économiques. Paris: F. Loviton, 315 p.

КАТЕГОРИАЛЬНЫЙ АППАРАТ ИССЛЕДОВАНИЯ СЕКТОРАЛЬНЫХ СООТНОШЕНИЙ ЭКОНОМИКИ

В статье раскрыта сущность основных категорий теории секторальной структуры. Наведено толкование категорий «структура», «сектор экономики», «структурные изменения», «структурные сдвиги» в отечественной и зарубежной научной литературе. Рассмотрена категория «структура» с точки зрения пропорций и социально-экономических отношений. Отмечено, что структуру можно рассматривать как совокупность взаимосвязанных секторов, которые формируют секторальную структуру национальной экономики. Проанализированы различные толкования понятия «сектор экономики» в научной литературе и сделано обобщение. Рассмотрены методологические подходы к структурированию экономики в секторальном разрезе. Доказано, что секторальная структура подвержена изменениям в процессе экономического развития. Динамика секторальной структуры экономики раскрывается через категории «структурные изменения» и «структурные сдвиги», их взаимосвязь и взаимозависимость.

Ключевые слова: структура экономики, сектор, секторальная структура экономики, структурные изменения, структурные сдвиги, системный подход.

CATEGORIAL APPARATUS FOR THE STUDY OF SECTORAL RELATIONS OF THE ECONOMY

The article reveals the essence of the main categories of the theory of sectoral structure. The interpretation of the categories structure, sector of economy, structural changes, structural changes in domestic and foreign scientific literature is covered. It is proved that the main methodological approach in the study of the structure of the national economy, its sectors and sectoral relations is a systems approach. All existing systems have a structure. It is one of the main characteristics of the system, a determining factor in its functioning. The category of structure in terms of proportions and socio-economic relations is considered. It is emphasized that the structure can be considered as a set of interconnected sectors that form the sectoral structure of the national economy. Different interpretations of the "sector of the economy" in the scientific literature are analyzed and generalizations are made. Methodological approaches to structuring the economy in the sectoral context are highlighted: in accordance with the historical development of the national economy (the theory of "three sectors"); by forms of ownership (private, corporate, state); by social division of labor (real and financial); by institutional units (sector of non-financial corporations, sector of financial corporations, sector of general government, sector of households, sector of non-profit organizations serving households). The characteristics of each subsector of the sectoral structure are given. All components of a sectoral economy are deeply interconnected, interacting and constantly changing. It is proved that the sectoral structure is subject to changes in the process of economic development. The dynamics of the sectoral structure of the economy through the categories of structural changes and structural changes, their relationship and interdependence are revealed. It is emphasized that structural changes determine quantitative characteristics, and structural changes are qualitative changes in the relationship between the elements of the economic system in terms of different approaches to structuring the national economy. Structural shifts are a mandatory attribute of the development of any economic structure, acting as a factor and result of its development.

Key words: structure of economy, sector, sectoral structure of the economy, structural changes, structural shift, systems approach.